

Murdoch (1919–1999), som også har bidratt til å legge grunnlaget for dydsetikkens tilbakekomst. For Murdoch tilskriver både pliktetikere og utilitarister seg et kunstig skille mellom fakta og verdier, fordi de antar at vi kan skille mellom å beskrive et saksforhold i moralsk nøytrale termer, på den ene siden, og moralske prinsipper som kan anvendes på disse situasjonene, på den andre. I praksis er det derimot ikke slik at vi kan skille ut vår moralske tenkning fra resten av tankene våre – måten vi forstår verden på, vil alltid være moralsk farget (Diamond, 1996, s. 79). Vi kan ikke forstå valgene vi tar, som en serie beslutninger som er tatt på bakgrunn av en nøytral virkelighetsbeskrivelse; et handlingsøyeblikk er bare en liten del av et moralsk liv som utfolder seg hele tiden, hvor vi forsøker å finne ut av hva slags mennesker vi vil være.

I forsøket på å svare på dette spørsmålet finner vi en annen måte å nærme seg skillet mellom er og bør på. For Aristoteles oppheves skillet mellom er og bør fordi han knytter det som er *godt*, sammen med det som det er *riktig* for oss å gjøre. Når Philippa Foot (1920–2010) skal forklare hva dette innebærer, sammenligner hun mennesket med en plante (Foot, 2002, s. 38). På samme måte som en plante for eksempel trenger gode røtter for å kunne vokse, trenger mennesker også bestemte egenskaper for å kunne leve et godt liv. Ta for eksempel en egenskap som mot: Et menneske fullstendig uten mot vil klare seg dårlig i mange situasjoner i livet. Ifølge Foot er det å si at et menneske trenger mot, akkurat det samme som å si at en ugle bør være i stand til å se i mørket (Lewis, 2001). Foot viser til at vi hele tiden snakker om hvordan ting bør være basert på hvordan de er – for eksempel sier vi om foreldre at de bør ta vare på barna sine, og dersom de ikke gjør dette, vurderer vi det som kritikkverdig. Når vi

sier at foreldre *bør* beskytte og følge opp barna, er dette utsagnet basert på et faktum om hva det vil si å være et godt menneske og en god forelder, og hvilke betingelser som må oppfylles for at vi skal kunne utvikle oss best mulig (Foot, 2001, s. 15).

18.3 Hva er dyder?

Begrepet «dyd» kan virke fremmed i dag. Men hvis vi tenker på hvordan vi snakker i hverdagen, finner vi likevel mange eksempler på at vi uttrykker oss på dydsetiske måter. For eksempel snakker vi gjerne om at noen er omsorgsfull, selvoppofrende eller ærlig – alle eksempler på dyder. På samme måte snakker vi også gjerne om dydenes motsats, som vi kaller laster. Der vi mener det er prisverdig når noen er omsorgsfull, mener vi motsatt at det er klanderverdig når hun er hensynsløs og bare tenker på seg selv. Når vi feller moralske dommer over andre, er det også ofte karaktertrekk vi kritiserer. Vi kaller personer ubetenksomme, arrogante, uærlige, modige eller omsorgsfulle. De fleste av oss synes det er lett å tilgi en løgn i ny og ne, men vi er mer dømmende når vi ser at løgnaktigheten er et karaktertrekk ved en person. Det er nettopp slike karaktertrekk dydsetikken handler om.

Å være dydig er ikke bare et spørsmål om å handle på bestemte måter. Vi må også ha de rette holdningene når vi handler. I kapitlet om pliktetikk så vi et eksempel med en person som blir med i en hjelpeorganisasjon, og som gjør dette fordi det vil ta seg godt ut på CV-en (se seksjon 17.2). Selv om motivet for handlingen har lite å si for konsekvensene, vil de fleste av oss tenke at det har noe å si for hvorvidt handlingen er prisverdig. Dette er et sentralt poeng for